

Versterking van het netwerk van beschermde gebieden in het Guyanaschild en de bijdrage ervan aan de duurzame ontwikkeling van lokale cultuur, waarden en levenswijze

Verslag lancering
1-3 oktober 2018

Inhoudsopgave

RENFORESAP in het kort	3
Doelstellingen	3
Geplande acties	3
Lancering van RENFORESAP	4
Officiële lancering — 1 oktober 2018	4
Eerste workshop — 2 oktober 2018	5
Werkgroepen over de 4 thematische gebieden van RENFORESAP	7
1) Ontwikkeling ecotoerisme	7
2) Participatieve wetenschap voor het duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen in het Amazonemilieu	8
3) Strategieën tegen de bedreiging door illegale goudwinning.....	10
4) Overdracht van traditionele kennis en cultureel erfgoed	11
Excursie — 3 oktober 2018	13
Bijlage	14
Lijst van deelnemers	14

RENFORESAP in het kort

Doelstellingen

Het project "Versterking van het netwerk van beschermde gebieden in het Guyanaschild en de bijdragen ervan aan duurzame ontwikkeling met betrekking tot lokale cultuur, waarden en leefgewoontes" is een grensoverschrijdende aanpak van de managers van beschermde gebieden in Frans-Guyana, Suriname en Guyana.

Het project verenigt de verschillende beheerders van beschermde gebieden in de regio en wordt uitgevoerd door het Parc Amazonien de Guyane (Frans-Guyana), de Protected Areas Commission (Guyana), het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer (Suriname) en het Ministerie van Regionale Ontwikkeling (Suriname).

Het doel van het project is de veerkracht van het bos en de bestaansmiddelen van de lokale bevolking te versterken in een context van toenemende gevolgen van wereldwijde veranderingen voor de ecosystemen van het Guyanaschild. De algemene doelstelling is het versterken van de capaciteit van het beheer van beschermde gebieden of natuurgebieden om de gemeenschappelijke uitdagingen waar zij voor staan het hoofd te bieden. De specifieke doelstellingen zijn het versterken van de dialoog tussen de beheerders en teams van beschermde gebieden en het profiteren van de beste ervaringen.

Geplande acties

De specifieke acties om deze doelstellingen te verwezenlijken zijn het organiseren van drie regionale workshops die de beheerders van beschermde gebieden bijeenbrengen en het opstellen van vier participatieve thematische overzichten van de beste manier om de plaatselijke ontwikkeling in geïsoleerde gebieden te ondersteunen wat betreft de ontwikkeling van ecotoerisme, participatieve wetenschap voor het duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen in het Amazonegebied, controlestrategieën tegen de bedreigingen van illegale goudwinning en de overdracht van traditionele kennis en cultureel erfgoed.

De voorbereidende fase niet meegerekend loopt het project drie jaar (2018-2020) en brengt het de verschillende beheerders van de beschermde gebieden in de regio bijeen, evenals internationale organisaties voor natuurbehoud die actief zijn in de regio (zoals, maar niet beperkt tot, Conservation International, WWF Guianas, Frankfurt Zoological Society FZS) en een internationale organisatie die werkt aan de verbetering van de bestaansmiddelen van de inheemse bevolking in combinatie met natuurbehoud (Amazon Conservation Team –ACT).

**renfo
resap**
STRENGTHENING THE NETWORK
OF PROTECTED AREAS IN THE GUIANA

*STRENGTHENING THE NETWORK OF PROTECTED AREAS IN THE
GUIANA SHIELD AND THEIR CONTRIBUTIONS TO SUSTAINABLE
DEVELOPMENT IN RESPECT OF LOCAL CULTURES, VALUES AND
LIFESTYLES*

*RENFORCER LE RÉSEAU DES AIRES PROTÉGÉES DU PLATEAU
DES GUYANES ET LEURS CONTRIBUTIONS À UN DÉVELOPPEMENT
LOCAL DURABLE ET RESPECTUEUX DES CULTURES ET MODOES DE VIE
EN SITE AMAZONIEN ISOLÉ*

*HET VERSTERKEN VAN HET NET VAN BESCHERMDE GEBIEDEN VAN
HET GUYANASCHILD EN HUN BIJDAGEN AAN DUURZAME LOKALE
ONTWIKKELING WAARBIJ DE CULTUREN EN DE LEEFWIJZEN IN
GEÏSOLEERDE PLAATSEN IN HET AMAZONEGEBIED,
GERESPECTEERD WORDEN*

PARTNERS:

FUNDERS:

De uitvoering van het project wordt afwisselend vanuit Cayenne, Paramaribo en Georgetown gecoördineerd door de in de drie verschillende landen gestationeerde projectmanagers. De werktaal is Engels, terwijl de belangrijke algemene documenten beschikbaar zijn in vier talen (Portugees, Nederlands, Engels en Frans).

De verwachte resultaten van het project zijn onder andere: een betere zichtbaarheid van de bescherming van de biodiversiteit van het Guyanaschild op mondiaal niveau, een grotere bijdrage van de beschermde gebieden aan de lokale en duurzame ontwikkeling en aan het behoud van de diversiteit, een betere uitwisseling over de uitdagingen en oplossingen voor de problemen van de indiaanse en marrongemeenschappen in de regio, en een betere dialoog tussen de landen van het Guyanaschild over middellange en langetermijnkwesties van het behoud en de eco-ontwikkeling van de ecosystemen in het Guyanaschild in het Amazonebekken.

Lancering van RENFORESAP

RENFORESAP is officieel in de periode 1 tot 3 oktober 2018 gelanceerd in Paramaribo, Suriname. Het evenement bestond uit officiële toespraken van vertegenwoordigers uit Guyana, Suriname en Frans-Guyana, van regionale initiatieven en NGO's die werkzaam zijn in Suriname. Er waren ook werksessies gepland om de *roadmap* van het project vast te stellen. De lancering werd bijgewoond door meer dan 60 deelnemers uit de drie landen. De driedaagse lancering is afgesloten met een excursie naar het Mangrove Suriname Project te Weg naar Zee

Officiële lancering — 1 oktober 2018

De heer Hesdy Esajas, die hoofd is van de Dienst 's Lands Bosbeheer, heeft het welkomstwoord uitgesproken. Hij sprak over het belang van de beschermde gebieden voor de lokale gemeenschappen. Hij werd gevolgd door **de heer Claude Suzanon**, voorzitter van het Parc Amazonien de Guyane, die sprak over de uitdagingen waar de Guyana's mee geconfronteerd worden wat betreft taalbarrières en duurzame initiatieven. Vervolgens gaf **de heer Arnaud Anselin**, interim-directeur van het Parc Amazonien de Guyane, een presentatie over het RENFORESAP-project. Volgens hem kunnen alle regionale partners via RENFORESAP profiteren van elkaars ervaringen.

Foto 1: Officiële vertegenwoordigers van de Guiana's

De officiële vertegenwoordigers hebben daarna hun toespraken gehouden: **Z.E. Sydney Charles Allicock**, Vice-President van de Coöperatieve Republiek Guyana & minister van Inheemse Bevolkingszaken, en **Z.E. Antoine Joly**, Ambassadeur van Frankrijk in Suriname, Guyana en bij de CARICOM. Ze wezen beiden op de noodzaak van een tastbaarder network voor de bescherming van soorten en voor de ontwikkeling van ecosysteemdiensten. Ze benadrukten het feit dat RENFORESAP mogelijkheden kan bieden voor intensievere multilaterale samenwerking voor de bescherming van het Guyanaschild. Ze wezen ook op de belangrijke rol van lokale gemeenschappen bij het in stand houden van deze ecosystemen en de noodzaak van capaciteitsopbouw in het beheer van beschermde gebieden om de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden het hoofd te bieden. De officiële toespraken werden gevolgd door het uitwisselen van de samenwerkingsovereenkomst door de drie officiële vertegenwoordigers¹.

De eerste dag werd afgesloten met toespraken van vertegenwoordigers van regionale initiatieven. De heer **Alexis Armstrong**, vertegenwoordiger van het UNDP in Suriname schetste de verschillende activiteiten van het UNDP in de regio vooral op het gebied van duurzame ontwikkelingen met betrekking tot klimaatverandering. De heer **Patrick Chesney**, coördinator van de Guyana Shield Facility (GSF), ging in op de belangrijkste mijlpalen van het initiatief en wees op de mogelijke synergieën met RENFORESAP: Het delen van wetenschappelijke informatie en een speciaal platform voor databeheer. De slotopmerkingen omvatten reacties van deelnemers in de zaal en informatie over de volgende dag.

Foto 2: Z.E. Charles Sydney Allicock, Z.E. Antoine Joly en de heer

¹ Samenwerkingsovereenkomsten waren getekend tussen het Parc Amazonien de Guyane en de Protected Areas Commission of Guyana en het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer (Suriname).

Eerste workshop – 2 oktober 2018

De tweede dag begon met aandacht voor niet-gouvernementele organisaties (NGO's) die actief zijn in Suriname en vervolgde met werksessies over de vier thematische gebieden van RENFORESAP. Mevrouw **Sheila Marhe**, Science en Policy Director van Conservation International Suriname, presenteerde initiatieven die de NGO ontplooid heeft. Het belangrijkste doel is de dekking van het Surinaamse bos op 93% te handhaven en de groene groei te gebruiken als katalysator voor duurzame economische vooruitgang. De Zuid-Suriname Natuurbeschermingscorridor blijft ook een van hun belangrijke doelen. Dit gebied wordt bedreigd door kleinschalige, illegale goudwinning, houtkap en stroperij. Er is gebrek aan alternatieve middelen van bestaan voor lokale gemeenschappen. De activiteiten van de NGO in deze regio zijn gericht op het versterken van leiderschap en de capaciteit van inheemse gemeenschappen door middel van acties gericht op natuurbescherming.

De tweede presentatie was van mevrouw **Minu Parahoe**, Program Director van het Amazon Conservation Team (ACT) van Suriname. Het ACT werkt samen met inheemse en andere lokale gemeenschappen om het tropisch bos te beschermen en de traditionele cultuur te versterken. Hun strategie omvat het beheer van land en hulpbronnen, veilige en duurzame middelen van bestaan voor de lokale gemeenschappen, intern en extern bestuur. De mogelijke tussen ACT en RENFORESAP geïdentificeerde synergieën omvatten het in kaart brengen en trainen van de lokale bevolking in het herkennen van hulpmiddelen en toepassingen voor toerisme, overdracht van kennis over culturele gewoonten, ervaringen opgedaan met het gedecentraliseerde beheer door de plaatselijke bevolking en structurele samenwerking in de regio.

De heer **Laurens Gomes**, regionaal vertegenwoordiger van het Wereld Natuur Fonds (WWF) Guyana's, sprak over de verschillende omstandigheden en de gemeenschappelijke uitdagingen van de landen, de wereldwijde onderwaardering van het Guyanaschild over het algemeen als een "uitgestrekte wildernis" en de rol van de inheemse volkeren en lokale gemeenschappen bij natuurbescherming. Hij haalde ook de concrete projecten aan die door WWF Guianas uitgevoerd worden in de regio, bijvoorbeeld de ondersteuning van lokale initiatieven en overheidsinitiatieven op het gebied van duurzaam beheer, gemeenschapsmonitoring, community mapping en een programma voor de geleidelijke eliminatie van kwik, samen met CI Guyana, UNDP Suriname en andere partners. Het WWF Guianas presenteerde ook de geïntegreerde landschapsplanning en het beheer van Noord-Rupununi Wetlands. Het Noord-Rupununi gebied staat bekend als een hotspot van hoge biodiversiteit waar landbeheer een hoge prioriteit zou moeten hebben.

De volgende komende internationale evenementen zijn ook vermeld:

- Conferentie over hoge bosbedekking en geringe ontbossing in 2019 in Paramaribo
- IUCN conferentie over het behoud van de natuur in 2020

Foto 3: Deelnemers van de 3 landen wonen de lancering bij bijcipants of the 3 countries attending the launch

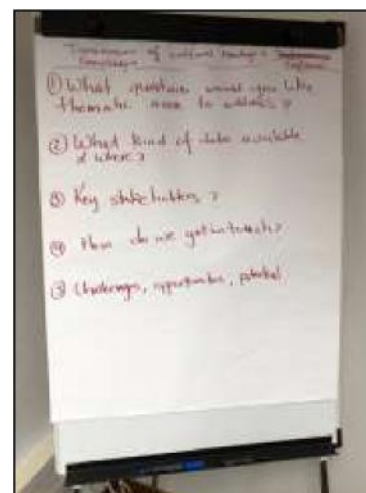
Werkgroepen over de vier thematische gebieden van RENFORESAP

Tijdens deze driejarige actie zal RENFORESAP vier participatieve thematische overzichten opstellen over hoe de lokale ontwikkeling in geïsoleerde gebieden het beste ondersteund kan worden op het gebied van:

- Ontwikkeling van ecotoerisme,
- Participatieve wetenschap voor het duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen in het Amazonemilieu,
- Beheersstrategieën tegen de bedreiging van illegale goudwinning,
- Overdracht van traditionele kennis en cultureel erfgoed.

Op de tweede dag van de lancering zijn er werksessies georganiseerd om te zien hoe het project deze vier thematische gebieden kan aanpakken. De deelnemers werden in vier groepen verdeeld met in elke groep een gespreksleider. Elke groep ging vervolgens aan de slag met een brainstormsessie met de volgende richtlijnen:

- Wat zijn de verwachtingen/vragen per thema?
- Wie zijn de belangrijkste bij het project te betrekken stakeholders?
- Hoe komen we met hen in contact?
- Wat zijn de huidige uitdagingen, kansen en mogelijkheden van elk thema?

Foto 4: Richtlijnen voor de brainstormsessie

Het resultaat van de werkgroepen voor elk thema is als volgt:

1. Ontwikkeling ecotoerisme

➤ Wie zijn de belangrijkste stakeholders?

- Frans-Guyana:

Committee of Tourism of French Guiana, Office National de Forêts (ONF), Conservatoire des Espaces Naturels de Guyane (CENG), Parc Amazonien de Guyane (PAG), Parc Naturel Regionale de Guyane (PNRG), Plaatselijk bestuur (CTG)

- Suriname:

Ministerie van Regionale Ontwikkeling (RO), Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme (HIT), Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer (RGB), NGO's (CI, ACT, WWF), Stinasu /LBB-Dienst 's Lands Bosbeheer, Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV), Ministerie van Financiën, Ministerie van Openbare Werken en Communicatie (OWC).

- Guyana:

PAC, Tourism & Hospitality Association of Guyana (THAG), Ministry of Business, Department of Tourism, Guyana Tourism Association (GTA), Ministry of Public Infrastructure (MoPI), Ministry of Indigenous Peoples' Affairs (MoIPA), Visit Rupununi, Dorpsraden / CBOs KMCRG/NRDDDB/SIPDA, National Tshaos Council (NTC), NGO's en donororganisaties, (CI, WWF, Iwokrama, UNDP).

➤ Wat zijn de huidige uitdagingen, kansen en mogelijkheden?

Uitdagingen: Infrastructuur/transport (van de kust naar het binnenland, binnen de regio), afvalbeheer, gebrek aan branding en onbekendheid met de Guyana's in het algemeen en onze landen in het bijzonder, verstoring van de fauna/ecosystemen, taalbarrières, administratieve uitdagingen voor toeristen (visa enz.), het op een lijn krijgen van stakeholders, het delen van voordelen, politieke uitdagingen (gebrek aan ondersteuning en juridisch kader), grondenrechten, culturele verstoring.

Kansen: Aantonen van de economische voordelen van beschermde gebieden/het waarderen van de natuur, netwerken, duurzame bestaansmiddelen voor lokale gemeenschappen, productontwikkeling en onderzoek (story-telling enz.).

Guyana: Ervaring en planning op het gebied van gemeenschapstoerisme, het in kaart brengen van ecotoeristische hulpmiddelen/faciliteiten.

Sterke punten: Gedeelde geologie/biodiversiteit binnen het Guyanaschild, gemeenschappelijk maar uniek cultureel erfgoed.

2) Participatieve wetenschap voor het duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen in het Amazonemilieu

➤ Wat zijn de verwachtingen/vragen voor elk thema?

The methodiek moet zich richten op beperkte onderwerpen en op de identiteit van de inheemse en tribale volkeren (een koppeling tussen de focus van het rapport en de zorgen van ITP). De terminologie moet gedefinieerd worden: wat is wetenschap? Wat is participatief?

Natuurlijke hulpbronnen

- > Wat voor natuurlijke hulpbronnen zijn er in de beschermde gebieden?
- > Welke natuurlijke hulpbronnen hebben de Guyana's gemeen en waar moeten we ons op concentreren?

Het delen van ervaringen

- > Welke projecten lopen er op dit moment in elk land (cijfers...)?
- > Wat voor benaderingen zijn er om toegang te verlenen tot natuurlijke hulpbronnen?
- > Geef de 'goede praktijken' aan in elk land.

Wat zijn de effecten van deze programma's?

- > Definieer indicatoren voor succes.

Zinvolle betrokkenheid van de gemeenschappen bij wetenschap en management

- > Welke instrumenten/tips zijn effectief om gemeenschappen te betrekken (taalkloof, onderwijsprojecten)?
- > Identificeer het publiek/deelnemers (stedelijke gemeenschappen, afgelegen traditionele gemeenschappen).
- > Stel een instrument voor om de feedback op de instrumenten actief te delen.
- > Hoe krijgen we de wetenschappers erbij betrokken? *Het overbruggen van de kloof tussen de 2*

Kenissystemen (=> methodologie voor het ontwikkelen, analyseren)

Financiering/duurzaamheid van het proces

➤ **Wie zijn de belangrijkste stakeholders?**

- Frans-Guyana:

PAG, CENG, DEAL, NGO's, Organisaties en CTG, Grand Conseil Coutumier, Ministerie van Onderzoek en Milieu

- Suriname:

Ministerie van RGB, ITP, VIDS, TBI, KAMPOS, OIS, Adekus (CELOS, NZCS, Herbarium), Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme, Ministerie van Regionale Ontwikkeling, Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen, ACT, WWF, CI, Kabinet van de president /Coördinatie en Milieu, Caraïbisch Instituut

- Guyana:

PAC, IWOKRAMA, CI, KIKIF, Traditional Knowledge Program, Ministry of the Presidency (Department of Environment)

➤ **Hoe komen we met hen in contact?**

Er is voorgesteld een gezamenlijke tabel over de locatie van de gegevens aan te leggen, het delen van ervaring/praktijken en door een online database op te bouwen.

➤ **Wat zijn de huidige uitdagingen, kansen en mogelijkheden?**

Toegang en batenverdeling (Access and benefit sharing -ABS) is een uitdaging.

- Frans-Guyana:

In Frankrijk wordt ABS bij wet geregeld, Wet op de biodiversiteit, 2016, die voorziet in verschillende regelingen afhankelijk van het geval: commerciële geassocieerde traditionele kennis. Er wordt gewerkt aan een speciale procedure voor het verkrijgen van toestemming en het delen van voordelen.

- Suriname:

Suriname heeft het Biodiversiteitsverdrag (CBD) geratificeerd maar niet het Nagoya PIC Protocol. Het proces is als volgt: een vergunning wordt aangevraagd bij het Ministerie van ROGD. (Het ministerie vraagt of zij gesproken hebben met het hoofd). De uitkomst van het onderzoek wordt vervolgens gedeeld met het herbarium en het ministerie.

- Guyana:

Het Environment Protection Agency (EPA) verschaft een normaal aanvraagformulier/protocol dat naar de wetenschappelijke commissie gaat (als er sprake is van traditionele kennis, moet informatie worden verstrekt aan de gemeenschappen en de schriftelijke toestemming gaat naar het ministerie). EPA werkt momenteel aan regelgeving voor ABS.

Foto 5: Werkgroep over een van de thematische gebieden

3) Strategieën tegen de bedreiging door illegale goudwinning

➤ **Wat zijn de verwachtingen/vragen voor elk thema?**

-Wat is de omvang van de goudwinning en wat zijn de effecten (op het gebied van milieu en gezondheid en de sociale effecten op de lokale gemeenschappen)? Dit is al goed gedocumenteerd (bijv. WWF-rapporten), dus de REFORESAP samenvatting zou slechts een momentopname van de situatie moeten opleveren.

- Definities in elk land: legaal/illegaal; gepland/ongepland
- Overzicht van milieuregels in de verschillende landen (en opvattingen over goudwinning)
- Wat zijn de strategieën van elk land betreffende goudwinning in en rond beschermde gebieden?
- Wat zijn de lopende processen voor beleidsontwikkeling op dit gebied?
- Wat zijn, op basis van studies and bestaande projecten in de regio, de lessen die geleerd zijn en de beste praktijken die gedeeld kunnen worden?
- Hoe gaan beheersplannen voor beschermde gebieden om met deze belangen?
- Wat zijn de mogelijke controlemechanismen in het kader van beschermde gebieden (in en rond)?
- Bestaande maatregelen om goudwinning in beschermde gebieden te voorkomen (bewustwording bij gouddelvers? Effectieve handhaving van de wetgeving? Planningsinstrumenten?)
- Zijn er grensoverschrijdende initiatieven gericht op het beheersen van goudwinningsactiviteiten of het beperken van de gevolgen van goudwinning?
- Hoe kunnen lokale gemeenschappen betrokken worden bij het voorkomen van de gevolgen van illegale goudwinning voor hun bestaansmiddelen?

Toegevoegde waarde van het RENFORESAP project: Welke strategische richtingen kunnen worden voorgesteld? (Bijv. wereldwijde milieubeoordeling van de omvang van de Greenstone Belt in de 3 Guyana's)

➤ **Welke gegevens zijn er beschikbaar en wie heeft ze?**

Beschikbaar:

- WWF: ontbossingskaarten (om de paar jaar bijgewerkt)
- WWF: gevolgen voor rivieren stroomafwaarts (3 Guyana's + Amapa)
- ONF: jaarverslag (Frans-Guyana) + training van SBB (Suriname)
- Studies over de gevolgen van kwik: wetenschappelijke programma's in Frans-Guyana
- Studies van de gezondheidssector in Suriname (maar is gericht op het minimaliseren van de gevolgen)
- WWF Guyana: studies bij vier gemeenschappen in Zuid-Guyana naar mensenrechten hebben de impact op lokale gemeenschappen vastgelegd.

Niet beschikbaar:

- Lijst van bestaande monitoringsprotocollen en vergelijking (kijken of er een wereldkaart mogelijk is)
- Op maat gemaakte aanpak in hotspots
- Wetgevingsbeleid en ontwikkeling
- Noodzaak om de verschillende kaders in eenvoudige termen uit te leggen

➤ **Wie zijn de belangrijkste stakeholders?**

- Frans-Guyana:

BRGM, DEAL, ONF, PAG en andere beheerders van beschermde gebieden, WWF, ARS, overheid en militairen, Jeunesses Autochtones en andere inheemse of marronorganisaties, speciale instrumenten: OAM (Waarnemingspost voor mijnbouwactiviteiten), Pole Hg-Pb (commissie voor kwik en lood).

- Suriname:

Stinasu, ROGB (Afdeling Natuurbehoud + SBB), Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen-NH: Commissie Goudordening (registratie van mijnbouwactiviteiten & vergunningen) + Geologische Mijnbouwdienst -RO, NIMOS (Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname), UNDP (steunt op dit moment initiatieven van de Regering om de effecten van kleinschalige mijnbouwactiviteiten te beperken) 2 multinationals: Iamgold & Newmont (beide hebben een afdeling voor relaties met lokale gemeenschappen) en ze hebben studies verricht naar manieren om de gevolgen van kleinschalige goudwinning te beperken.

- Guyana:

Guyana Geology & Mines Commission (GGMC) = de regelgevende instantie van de overheid voor de mijnbouwindustrie, informatie over verstrekte vergunningen (wie zijn de legale mijnwerkers?) Bepalingen van de Mijnbouwwet (stelt bufferzones rond beschermde gebieden vast), Guyana Lands and Survey Commission (GLSC), Kaarten over gebruik land MNR, EPA, MOIPA, MOFA, PAC, WWF, CI, NTC, GFC, inheemse groepen, regionale raden, MOTP/DOE, PAC (over vluchten en monitoringrapporten), Guyana Women Miners Association (GWMA), Guyana Gold and Diamond Miner Association (GGDMA), Amerindian Peoples Association.

➤ **Hoe komen we met hen in contact?**

- Frans Guyana:

DEAL is een belangrijke belanghebbende voor het centraliseren van informatie.

- Guyana:

PAC is de belangrijkste partner om informatie te centraliseren.

4) Overdracht van traditionele kennis en cultureel erfgoed

➤ **Wat zijn de verwachtingen/vragen voor elk thema?**

Beleid en besluitvorming

- De wettelijke erkenning van grondenrechten en inheemse en tribale volkeren (ITP) in Suriname en Frans-Guyana (land gaat over overleving, afhankelijke relaties, respect, gebruik van de natuur als manier van leven)
- Verbetering van de integratie (en implementatie) van inheemse en tribale rechten binnen het Franse gecentraliseerde systeem met lokale interventies die passen bij de bevolkingsgroepen woonachtig in Frans-Guyana.
- Ontwikkeling van beleid en kader voor traditionele kennis
- De ontwikkeling/verbetering van de wetgeving op het gebied van intellectuele eigendomsrechten/auteursrecht
- Ontwerpbepalingen/regelingen voor Access and Benefit Sharing in Guyana, Frans-Guyana (APA). Nodig voor Suriname
- Ontwikkeling van wetgeving op het gebied van milieubescherming – inclusief onderzoeksbeleid (Suriname, Frans-Guyana in samenwerking met lokale overheid – ABS)
- Bewustwording binnen gemeenschappen over gemeenschapsrechten (FPIC): mensenrechten, stemrecht... bijv. 65% van de gemeenschappen in Guyana stemt
- FPIC beleidsontwikkeling op nationaal niveau

- Onderwijsbeleid dat de opvattingen van ITP-volkeren, inclusief de taal, integreert (met name voor bedreigde gemeenschappen aan de kust). Guyana – doel van Bina Hill Training Institute
- Het project kan regeringen ertoe aanzetten om zich op deze kwesties te richten, met name op het gebied van grondenrechten/wetgeving, aangezien gemeenschappen ook een visie hebben op de vraag waarom zij kennis zouden moeten delen als er niets op papier staat over de bescherming van grondenrechten. Het is belangrijk om gemeenschappen te versterken om deel uit te maken van het parlementaire systeem en om beleidsmakers en besluitvormers bewust te maken van kwesties met betrekking tot het verband tussen natuurbehoud, traditionele kennis en grondenrechten.

Bewustwording en versterking

- Vertaling van nieuwe concepten op het gebied van het beheer van natuurlijke hulpbronnen op een manier om de gemeenschap bij het lobbyen te betrekken en een stem te hebben in de buitenwereld (ook door het leren van de dominante taal van een land en lokale talen) - capaciteitsopbouw, inclusief kennisuitwisseling en ook in communicatievriendelijke methoden die cultureelgevoelig zijn
- Inheemse universiteiten, die inheemse kennis bevorderen: kijken naar casestudies in andere landen zoals Mexico, Bolivia en Brits Colombia. Andere universiteiten in de regio zouden afdelingen moeten hebben die betrokken zijn bij inheemse studies (een zwak punt op dit gebied in de Guyana's)
- Versterking van netwerken van musea: Brazilië, Guyana, Suriname en Frans-Guyana (antropologie en cultureel erfgoed) (door Europa gefinancierd programma) www.amazonian-museum-network.org
- Overlegprocessen met ITP. Er is verbetering nodig omdat overleg vaak te kort is voor de overdracht van informatie, betrokkenheid en goed onderbouwde bijdragen.
- Tijdschema's van donorprojecten zijn vaak niet realistisch wat betreft een zinvol effect op de ontwikkeling op lange termijn.
- Hoe kan de workshopmoeheid en compensatie voor deelname, en het waarderen van kennis van deelnemers worden aangepakt?
- Inheemse kennis moet in wetenschappelijk werk en publicaties worden erkend – niet alleen de bijdragen maar speciaal ook de auteurs

Foto 6: Plenaire sessie van de workshop Inception

- Sommige gemeenschappen zijn niet bereid om informatie met derden te delen omdat ze het gevoel hebben misbruikt te worden en er slechts beperkte voordelen zijn. Er zijn protocollen nodig voor certificering/accreditatie van traditionele kennis en beleid voor het delen van gegevens.
- Behoud van kennis van ouder op nakomelingen
- Behoud en veiligheid van archeologische/ecologische geschiedenis, het leggen van verbanden met de oorsprong (documentatie) is ook belangrijk voor het ontwerpen van infrastructuur/bedrijven (bijv. Rupuni Essence/Medicine)

- Waarderen van medische kennis en duurzaam bouwen van bomen-Guyana; ACT- Suriname
- 2019: UN Internationaal jaar van de inheemse talen (kan project hiervan profiteren?)

➤ **Wat voor soort gegevens zijn er beschikbaar en wie heeft ze?**

Het soort gegevens: Kaarten van gemeenschapsmiddelen ter ondersteuning van managementplanning en vraagstukken op het gebied van grondenrechten, biodiversiteit en medicinale gegevens, kunst, inclusief *weaving*/folklore/traditionele dansen, spiritualiteit, experts op het gebied van hulpbronnen voor traditionele kennis, gepubliceerde en ongepubliceerde onderzoeksgegevens, video's/foto's, participatieve video's/fotoverhalen, archaeologische lokaties/geschiedenis, historische informatie en data in bibliotheken/organisaties - Engeland, Nederland, Frankrijk.

Wie heeft de gegevens: Gemeenschappen, NGO's, Academische instellingen, overheidsorganisaties, archieven en bibliotheken.

➤ **Wie zijn de belangrijkste stakeholders?**

- Frans-Guyana:

Fédération des peuples autochtones, Organisation des nations autochtones de Guyane, PAG, WWF, Museum d'Histoire Naturelle, CNRS, CIRAD, IRD, Université de Guyane

- Suriname:

CBO-dorpen (ACT kan een contact zijn)), VIDS inheemse leiders, ESAV, OIS, KAMPOS, WWF Suriname, CI-Suriname, ACT-Suriname, Attune, Anton De Kom Universiteit van Suriname, Ministerie van Onderwijs, Afdeling Cultuur

- Guyana:

Amerindian Organizations - NTC, KMCRG, NRDDDB, SCIPDA, SRDC, Amerindian NGO's - APA, GOIP, TAAMOG, NADF, Overheid - Ministry of Indigenous Peoples' Affairs, Protected Areas Commission, Environmental Protection Agency, Guyana Forestry Commission, Department of Culture (research), University of Guyana, Iwokrama, WWF Guyana, CI Guyana

Excursie – 3 oktober 2018

Foto 7: Deelnemers aan de excursie naar de lokatie van de rehabilitatie van mangroven te Weg naar Zee

Op de laatste dag heeft een groep van 40 deelnemers een bezoek gebracht aan een lokatie voor de rehabilitatie van mangroven te Weg naar Zee. Het Mangrove Suriname Project wordt uitgevoerd door professor Sieuwnath Naipal en is gericht op het terugdringen van de erosie van de kust door sedimenten vast te houden en opnieuw mangroven te planten op de aangetaste gebieden. Het uitstapje was in de buurt van Paramaribo, zodat de delegatie midden op de dag weer terug in de stad kon zijn.

Bijlage

Lijst van deelnemers

Country	Last name	First name	Status	Institution	Contact
Guyana	Davis	Odacy Elizabeth	Deputy Commissioner	Protected Areas Commission	odavis.pac@pac.gov.gy
	Fraser	Denise Allyson	Commissioner	Protected Areas Commission	denisef.pac@pac.gov.gy
	Baggallay	Thadaigh Alexander D'Arcy	Country Manager (Guyana)	Frankfurt Zoological Society (FZS)	thadaigh.baggallay@fzs.de
	Henry	Sara Anna	Planning Officer	Protected Areas Commission	sarahenry.pac@pac.gov.gy
	Jafferally	Deirdre Moira	In Country Coordinator	Darwin Initiative Project: "Integrating Traditional Knowledge into National Policy and Practice"	deirdre.jafferally@pac.gov.gy
	Lord	Stacy Rashanna	Senior Environmental Officer Biological, Coastal and Marine Resource Management	Environmental Protection Agency	stacylord@epa.gov.gy
	Hutchinson	Charles	Protected Area Lead	WWF Guianas (Guyana Office)	chutchinson@wwf.org
	Kum	Savita Nalisha	Foreign Service Officer II, Fronteirs Department	Ministry of Foreign Affairs	skum@mfa.gov.gy
Guyana	Rose	Shanomae	Head, Dept of Environmental Studies & Board Member	University of Guyana & PAC Board of Directors	rosesir@hpa.gov.gy
	Forde	Aretha	Stakeholder Management Coordinator	Department of Environment, Ministry of the Presidency	aretha.forde@pac.gov.gy
	Chesney	Patrick	Guiana Shield Facility, Ag Chair Protected Areas Trust Fund Board	GSF	pchesney@gsf.org
	Collins	Kaslyn	Executive Member	Guyana Society for Biodiversity & Ecosystems (GSBE)	kaslyn.collins@gsbe.org
	Allcock	Sydney Charles	Vice President & Minister	Cooperative Republic of Guyana & Ministry of Indigenous Peoples Affairs	sydneyallcock@gmail.com bravey4u@pac.gov.gy
	Dorrick	Russian Vincent	Executive Member, Chairman of KMCRG	National Toshias Council/KMCRG	russian.dorrick@pac.gov.gy
	Thomas	Raquel	Director, Resource Management & Training/Chairman of PAC Board	Iwokrama International	rthomas@iwokrama.org

French Guiana	Pineau	Kévin	Chargée de mission	Conservatoire des Espaces Naturels de Guyane	kevin.pineau@develo
	Delvaux	Hélène	Cheffe de l'unité de Biodiversité	Direction de l'Environnement, de l'Aménagement et du Logement	helene.delvaux@develo
	Anselin	Arnaud	Directeur Adjoint	Parc Amazonien de Guyane	en-aanselin@guya
	Suzanon	Claude	Président	Parc Amazonien de Guyane	claudesuzanon@guya
French Guiana	Virassamy	Audrey	Chargée de communication	Parc Amazonien de Guyane	en-avirassamy@guya
	Rinaldo	Raphaëlle	Responsable scientifique	Parc Amazonien de Guyane	en-rrinaldo@guya
	Foch	Thibaut	Conservateur à la Réserve Naturelle du Grand Matoury	Office National des Forêts	thibaut.foch@onf.fr
	Ripaud	Jérémie	Chef du Service Mixte de Police de l'Environnement	Office National de la Chasse et de la Faune Sauvage	Jeremie.Ripaud@oncs.guyane.fr
	Korysko	François	Chargé du dossier cynégétique	Office National de la Chasse et de la Faune Sauvage	francois.korysko@oncs.guyane.fr
	Ho-A-Sim	Ruddy	Chargé de mission interfonds	Pôle des Affaires Européennes	ruddy.hoasim@pae.guyane.fr
	Leopold	Karine	Chargée de communication des fonds européens	Pôle des Affaires Européennes	Karine.LEOPOLD@pae.guyane.fr
	Mathieu	Anne	Chargée de mission Antenne Territoriale de Guyane à Paramaribo	Pôle des Affaires Européennes	anne.mathieu@pae.guyane.fr
	Louis Alexandre	Antoine	Responsable cellule développement locale & coopération Terriitoriale	Parc naturel Régionale de Guyane	a.louis.alexandre@pnr.guyane.fr
	Pyneeady	Sevahnee	Coordinator of RENFORESAP	Parc Amazonien de Guyane	renforesap@guyane.fr
Suriname	Finisie	Wilco	Director	Ministry of Regional Development	wfinisie@minvri.gv
	Louisville	Nesseley	Direction of Forest Management	The Ministry of Spatial Planning, Land and Forest Management	nesseley@minvri.gv
	Gomes	Laurens	Regional representative of WWF Guianas in Suriname	WWF Guianas	lgomes@wwf.org
Suriname	Parahoe	Minu	Director	Amazon Conservation Team	m.parahoe@act.org
	Marhé	Sheila	Science and Policy Director	Conservation International	smarhe@ci.org
	Best	Lisa	Researcher	Tropenbos	l.best@tropenbos.org
	Landburg	Gwendolyn	Researcher	Anton de Kom University	gwendolyn.landburg@akuniversity.nl
	Hardjoprattjito	Mercedes	SIG	Foundation for Forest Management and Production Control	mercedes.hardjoprattjito@fpmc.org
	ESAJAS	Hesdy	Acting Director	Ministry of Physical Planning, Land and Forest Management, specifically the the National Forest Service ('s Lands Bosbeheer) and subdivision Nature Management (Natuurbeheer) division	
	Dhr. Armstrong		UNDP Country Rep	UNDP	

	Dhr. Boeddha	Rabin	Director	Suriname Hospitality and Tourism Training Centre (SHTTC)	
	Delice	Curt	Country Representative	IICA	
	Lavieren van	Els	Tech Manager	Conservation International Suriname	
	Peant	Laetitia	Development Coordinator	Conservation International Suriname	
	Warsodikramo		Coordinator	Ministry LVV	
	A-Kum	Jerry	A. D	SBB	
Suriname	Artist	Hosée	Community Development	VIDS	
	Kasandiredjo	J.	Policy officer	Kab Pres/ CM	
	Malone	Heidi	Project Manager	UNDP	
	Dutat	S.	Publisher	Popular places Dutat Partnership	
	Mahabier	S.	Technical Assistant - REDD+	NIMOS	
	Godeker	N.	Policy officer	Stinasu	
	Tapis	K.		Ministry of Physical Planning, Land and Forest Management, specifically the the National Forest Service ('s Lands Bosbeheer) and subdivision Nature Management (Natuurbeheer) division	
	Soetosenojo Nga Chin Tjon	A.	Hoofot Chemistry Laoratory	CELOS	
	Mussendijk	R.	Policy officer	Ministry of Regional Development	
	Budjahwan	R.		Ministry LVV	
	Omapersad	A.	Ressortleider Wanica	Ministry LVV	
	Silos	Maureen	Consultant	Amazon Conservation Team Suriname	
	Delvoye	Katia	Officer	Amazon Conservation Team Suriname	
Suriname	Menig	Ciefranie		Ministry of Regional Development	
	Somopawiro	R.	On behalf of Mr. Crabbe	SBB	
	Sanches	M.		Mediavision	
	Hot Tsoi	Roy		Ministry of Physical Planning, Land and Forest Management, specifically the the National Forest Service ('s Lands Bosbeheer) and subdivision Nature Management (Natuurbeheer) division	
	Romeo	Ramona	Attachée de Presse	Ambassade de France au Suriname	
	Pinas	B.	Civil Officer	Ministry of Physical Planning, Land and Forest Management, specifically the the National Forest Service ('s Lands Bosbeheer) and	

				subdivision Nature Management (Natuurbeheer) division	
	Gompers	M.	On behalf of Mr. Lackin	Kab Pres/ CM	

